

עמדת עיר עמים: שגרירות ארה"ב בירושלים – רק כבירת שתי המדינות

20 בינואר 2017

עיר עמים מייחלת ליום בו יתנוססו דגלי ארה"ב, מעל שתי שגרירויות בירושלים, שגרירות ארה"ב בישראל במערב ירושלים ושגרירות ארה"ב בפלסטין בירושלים המזרחית. מהלך זה יתאפשר רק במסגרת הסדר כולל לפתרון שתי המדינות. ירושלים, בירת שני העמים תהיה עיר פתוחה, רב גונית ותוססת, מנוהלת על ידי מוסדות נפרדים לשני העמים אך פתוחה לכל תושביה ומבקריה, מאכלסת שגרירויות רבות ונהנית משגשוג פיזי, כלכלי ותרבותי.

הרעיון שעלה לאחרונה על ידי אישים בממשלו המיועד של הנשיא דונלד טראמפ להעברת שגרירות ארה"ב בישראל לירושלים במצב הנוכחי של קיפאון מדיני ומתח יומיומי ברחובות ירושלים אינו עולה בקנה אחד עם חזון זה. להיפך, מדובר במהלך חד צדדי מסוכן, הסותר את החוק הבינלאומי ועומד בסתירה עמוקה למהותה של ירושלים ביתם של שני עמים. בשנת ה-50 לסיפוח ירושלים המזרחית על ידי ישראל למהלך זה תהיה משמעות מתגרה ופרובוקטיבית במיוחד. בירושלים, יותר מכל מקום אחר, ישראלים ופלסטינים חולקים מרחב אורבני יומיומי משותף ולהחלטות מדיניות יש משמעות מיידית על חיי היומיום ועל שלומם וביטחונם של התושבים משני הצדדים.

בדצמבר 2016 קיבלה מועצת הביטחון של האו"ם את החלטה 2334 הקובעת פעם נוספת כי היא "לא תכיר בשינוי כלשהו בקווי ה-4 ביוני 1967, גם בהקשר לירושלים, למעט השינויים שעליהם יוסכם על ידי הצדדים באמצעות משא ומתן". החלטה זו מאשררת את עמדתן מאז ומעולם של הקהילה הבינלאומית בכלל ושל ממשלות ארצות הברית לדורותיהן בפרט. ההחלטה קוראת לשני הצדדים, הישראלי והפלסטיני, לשוב לשולחן המשא ומתן המדיני ולעשות כל אשר ביכולתם לקדם את פתרון שתי המדינות שהוא הפתרון בר הקיימא היחיד. החלטה 2334 אומצה ע"י נציגים של למעלה מ-70 מדינות שהתחייבו לקדם את פתרון שתי המדינות. לארצות הברית היה ויהיה תפקיד מכריע בתיווך, ליווי ותמיכה של כל תהליך מדיני לכשיתחדש. הממשל החדש כבר הודיע על מינוי מתווך למזרח התיכון ועל רצונו לסייע לצדדים להביא לפתרון הסכסוך. ארצות הברית תתקשה למלא את תפקידה החשוב כמתווכת בין הצדדים באופן אפקטיבי אם וכאשר תנקוט בצעד קרדינלי המנוגד לעמדת הקהילה הבינלאומית כולה, ונוטה באופן כה ברור ופוגעני לטובת צד אחד.

ההימנעות של המדינות הדמוקרטיות בעולם מהכרה בירושלים כבירת ישראל לא נובעת מהכחשה של הזיקה ההיסטורית העמוקה של העם היהודי לירושלים, אלא רק מהעיקרון שהכרה כזו יכולה לבוא רק על יסוד הסכמה בין העמים, שמבטיחה שגם הזיקה הפלסטינית לירושלים תכובד. מארה"ב, מכל המדינות שבעולם, יש לצפות לתמיכה בעקרון שלא ניתן לשלוט ב-40% מתושבי ירושלים ללא הסכמתם, ותוך שלילת זכויותיהם. העברת השגרירות לירושלים, כפי שהיא מוגדרת היום בחוק הישראלי, היא שלילת עקרון יסוד של הכרזת העצמאות האמריקאית: שאין לשלוט בלי הסכמת הנשלטים.

ניהול העיר ירושלים לקראת ובהיעדר הסדר מדיני צריך להיגזר ממציאיות החיים בירושלים כביתם של שני עמים. לשני העמים זיקות עמוקות לעיר, קיומיות, היסטוריות וסימבוליות, ושניהם ימשיכו לחלוק את חייהם בה, זה לצד זה, בכל קונסטלציה פוליטית. מציאיות זו היא הרקע למתיחות הנמשכת בעיר אבל היא גם המסד לאיזונים מתמשכים ותלות הדדית שאפשרו וממשיכים לאפשר את תפקודה של העיר בחיי היומיום. חיזוקם של איזונים אלה ויצירת אופק של תקווה לכל תושבי העיר הכרחיים להבטחת חיי היומיום ולקיימותו של כל הסדר עתידי. ניהול העיר ירושלים בהיעדר הסכם צריך להמנע מכל צעד חד צדדי שעלול להחריף את המתיחות בעיר, יש לעשות הכל להקל על על חיי היומיום של כל תושבי העיר ולאפשר לשתי הקהילות להתפתח במרחב העירוני תוך שיתוף החברה האזרחית והמנהיגות הלאומית הנבחרת בשני הצדדים, מדינות המזרח התיכון והקהילה הבינלאומית. רק פעולות ברוח זו יקדמו את התנאים להסדר בר קיימא.